

ეგვიპტელი პროზაიკოსი **იბრაჰიმ ასლანი** (1937-2011) დაიბადა ტანტაში (ნილოსის დელტა). სულ პირველად წერის სურვილი ანტონ ჩეხოვის ნაწარმოებების კითხვისას გაუჩნდა. მოგვიანებით დასავლეთ ევროპელი მწერლების შემოქმედებასაც ეზიარა. პირველი მოთხრობა „ძველი კაზინო“ 1965 წელს დაბეჭდა. ასლანი წერს ადამიანის გაუცხოების პრობლემებზე, იმ სისასტიკესა და გულგრილობაზე, საზოგადოებაში ყოველ ფეხის ნაბიჯზე რომ აწყდები. მისი რეალისტური ხასიათის ნოველებმა გავლენა მოახდინა ნაჯიბ მაჰფუზის, ლატიფა აზ-ზიათის და სხვათა შემოქმედებაზე. მწერალმა არაერთი ლიტერატურული პრემია მიიღო (მათ შორის ტაკა ჰუსეინის სახელობის ჯილდო, ეგვიპტის სახელმწიფო პრემია...). მისი ნაწარმოებები ითარგმნა ინგლისურ, ფრანგულ, იტალიურ ენებზე. ქართულად იბეჭდება პირველად. ნოველა „სოფლის ფოსტალიონი“ შესულია კრებულში „სადამოს ტბა“ (1971). ერთხანს ასლანი თავად მუშაობდა ფოსტალიონად. შესაძლოა, აქ მისი პირადი გამოცდილებაც აისახა. მწერალი ახერხებს, ზედმიწევნით დეტალურად მოთხრობილი ამბით თავი არ მოგაბეზროს, შენთვის უცნობ სამყაროში შეიყვანოს და ის საინტერესო გახადოს შენთვის.

სოფლის ფოსტალიონი

თავდაპირველად მითხრეს, რომ ეს საქმე განსაკუთრებულ მოხერხებულობას არ მოითხოვდა. უკან უნდა მომეტოვებინა კაირო და გზას დავდგომოდი. დიდ წრეზე უნდა მომეარა ერთმანეთს მიყოლებული სოფლები და ბოლოს სწორედ იქ უნდა მივსულიყავი, სადინაც შემოვლა დავიწყე. იქიდან კვლავ კაიროსკენ უნდა ამელო გეზი. ამჯერად ქალაქი ჩემ წინ აღმოჩნდებოდა. თუ მინდვრებში დაკარგვისა შემეშინდებოდა, უახლოესი სოფლის მაცხოვრებლისთვის უნდა მეთხოვა, სწორ გზაზე დავეყენებინე. ახლა უარს ვეღარ ვიტყვი. სხვა გზა აღარ მაქვს. მე ამ ხაზზე მომუშავე სოფლის ფოსტალიონი ვარ და ეს ჩემი პირველი მოგზაურობაა.

გზა

მიწის ერთი მონაკვეთი საგანგებოდ მოეპირკეთებინათ და იქ, წყლის პირას გაემართათ მცირე ზომის სალოცავი, რომელსაც ლედვსულელის უზარმაზარი ხე ჩრდილავდა. ხის ტოტებქვეშ მოქცეულიყო ვიწრო ბილიკიც, რომლის ბოლოს ვილაც კაცი იდგა. ცემენტის სკამებთან მცირე ზომის დოქები ჩაემწკრივებინათ. ველოსიპედი სალოცავის კედელს მივაყუდე, ტყავის ჩანთა გავხსენი, იქიდან ჩემი ერთადერთი წერილი ამოვიღე და კაცს ვუთხარი:

- თქვენ შეიხ აბდ ალ-აზიზი ბრძანდებით?

ტოტებიდან გამომდინარე:

- გამარჯობა.
- გამარჯობა.

მომიხსენებთ დიდი ტანით და სუფთა ჯილბაბით¹.

- შენ ვინ გითხრა?
- რა?
- რომ მე ვარ შეიხ აბდ ალ-აზიზი.
- იქ მითხრეს, სოფელში.

ხელი გამომიწოდა და წერილი გამომართვა.

- კაიროდანაა.
- აჰ.

თავი დააქნია, გაიღიმა და რამდენიმე ნაბიჯით დამშორდა. ჯილბაბა გაიხადა და გაშიშვლდა. თან ზედაც არ შემოუხედავს ჩემთვის. წერილი საგულდაგულოდ დაკეცილ სამოსში ჩადო, წყალთან გამართული სალოცავის კედელს ცალი ხელით დაეყრდნო, გადაახტა და პირდაპირ არხში გადაეშვა. ხელი, რომელშიც დაკეცილი ჯილბაბა ჰქონდა, წყალს ზემოთ, მაღლა ეჭირა, მეორე ხელით გაცურა. აუჩქარებლად შევიდა წყალში მხრებამდე. მეორე ნაპირზე ამოვიდა. ჩემ წინ დადგა. სველი ზურგი შემომაქცია. კვლავ გაშალა დაკეცილი ჯილბაბა, მინდვრებს გაუყვია და თვალს მიეფარა. გამეღიმა. ჩემი მისია შესრულებული იყო. მართალია, ქალაქამდე დიდი გზა აღარ დამრჩენოდა, მაგრამ დაღლილობამ მძლია. ახლა შემიძლია დავისვენო. ტყავის ჩანთა სალოცავის კედელზე მიყუდებული ველოსიპედიდან ჩამოვსხენი, იატაკზე გაშლილ ძველ ჭილოფზე ჩამოვჯექი და კედელს მივეყრდენი, მოკეცილი ჩანთა კი ჩემს ზურგსა და კედელს შორის ჩავდე. პერანგის ჯიბიდან სიგარეტის კოლოფი და კითხვარი ამოვიღე. თავი უკეთ ვიგრძენი. ახლა შემეძლო, ანგარიშზეც მეფიქრა. დავიწყე კითხვა: „დაწერეთ მოკლე ანგარიში თქვენი მოგზაურობის შესახებ. სცადეთ, უპასუხოთ შემდეგ კითხვებს: დარწმუნებული ხართ, რომ ყველა წერილი ჩააბარეთ თავის ადრესატს? სამუშაოს შესრულებისას რაიმე წინააღმდეგობა ხომ არ შეგხვედრიათ? რაიმე უცნაური ხომ არ შეგინიშნავთ? როგორ აფასებს ხალხი საფოსტო მომსახურებას და რა დამოკიდებულება აქვთ მის მიმართ? ერთ სოფელში ორჯერ ხომ არ მოგიწიათ მისვლა? ამან ხომ არ გამოიწვია ის, რომ სხვა სოფელში ვერ მიხვედით? რაიმე განსაკუთრებული შენიშვნები ხომ არ გაქვთ?.. ცოტა მოვეშვი, თავქვეშ ცარიელი ტყავის ჩანთა ამოვიღე. შორიდან წისქვილის წყვეტილი ხმა მომესმა.

¹ მამაკაცის ტანისამოსი – გრძელი პერანგი.

ანგარიში

ზაფხულის დასაწყისში დავტოვე ქალაქი. მე სოფლის ფოსტალიონი ვარ. ველოსიპედით პირველი სოფლისკენ გავემართე. ბილიკს ერთ მხარეს მიწის ნაკვეთები მიუყვებოდა, მეორე მხარეს კი – დაბალი არხი. ეს ის მარშრუტია, თქვენ რომ განმისაზღვრეთ. წერილებით სავსე ჩანთა მაგრად მქონდა მიბმული ლითონის საჭეზე, ველოსიპედის წინა ბორბლის თავზე. გზა ქალაქიდან პირველ სოფლამდე (ეს იგივეა, რაც გზა ბოლო სოფლიდან ქალაქამდე) ძალიან გრძელი მეჩვენა მიუხედავად იმისა, რომ განიერი და სასიარულოდ მოსახერხებელი იყო. მაინც ძნელად მივიწვედი წინ. სიო უკნიდან მიბერავდა, დაღლილობას მიმსუბუქებდა. როდესაც ხეებს შორის პირველი სოფელი გამოჩნდა, ველოსიპედმა პატარა დაღმართზე დამაქანა. არხის ნაპირზე მოდებულ მეჩხერ მწვანე ბუჩქებში მობანავე შიშველ გოგონებს მოვკარი თვალი. გასუსულები შემომცქეროდნენ. შევანელე სვლა, შევჩერდი და ველოსიპედი ცალ ფეხზე მივიყუდე. ვიფიქრე, სოფლის გოგონებისთვის კიდევ ხომ არ შემეხედამეთქი. თუმცა გზა გავაგრძელე. გარს შემომეხვია პატარა ბიჭების ჯგუფი, ხელები ველოსიპედზე დამიწვევს, სოფლის შუაგულისკენ გამიძღვნენ. იქ სოფლის თავკაცები შეგროვილიყვნენ. მათ შორის იყვნენ ტელეფონის ხელოსანი და დარაჯების უფროსი. მომითავისუფლეს ადგილი, გამომართვეს ჩანთა, გახსნეს და ყველაფერი აიღეს, რაც მათი სოფლისთვის იყო განკუთვნილი. თან მე მაკვირდებოდნენ, ვუყურებდი თუ არა. დარჩენილი წერილები დამიბრუნეს. სხვა სოფლებშიც იგივე განმეორდა. სოფლის კაცები, ბიჭები სულ ჩემს მოლოდინში იყვნენ. თუმცა აღარავის ვაძლევდი უფლებას, აეღოთ ჩანთა ისე, როგორც პირველ სოფელში. თავად ვეძებდი წერილებს... ვხედავდი, როგორ ამუშავებდა ერთი გლეხი მიწას, როგორ გაცხარებით ლაპარაკობდნენ ორნი გზის განაპირას. ველოსიპედით სიარულისას შემეძლო მათი სახლის შესასვლელებს დავეკვირვებოდი. ერთ-ერთი სოფლისკენ მივემართებოდი, როცა ვირზე შემომჯდარი სოფლელი დავინახე. გამხმარი სიმინდის უზარმაზარი გროვა დაელო წინ. გზა ისე გადამიღობა, იძულებული გახდი, ველოსიპედიდან ჩამოვსულიყავი, ფეხით გამეველო. ბევრი ადამიანი ვნახე. ზოგს გამოველაპარაკე კიდევ. არავის დაუჩივლია სოფლის საფოსტო მომსახურებაზე, თუმცა დიდად არც თავიანთი მოსაზრებები გამოუთქვამთ ამის შესახებ. ჩემი ჩანთა სოფლიდან სოფლამდე მსუბუქდებოდა. ეს სამუშაოსაც მიიღლებდა, თუმცა ქარი, როცა უკანა გზას დავადექი, გვერდიდან მიბერავდა, და რომ არა ჩემი სიფხიზლე, მინდორში ან არხში ჩავვარდებოდი. ნახევარზე მეტი გზა გავლილი მქონდა, როდესაც წინიდან დამიბერა. ქართან ბრძოლამ დიდი დრო წამართვა, ენერგია გამომაცალა. როდესაც ბოლო სოფელს მივადექი, ჩანთა ცარიელი მქონდა, მხოლოდ ერთი წერილი დამრჩენოდა. სოფლებმა მიმითითეს, სად ვნახავდი ამ წერილის პატრონს, რომელიც თურმე დიდხანს მელოდა გზის პირას, თავის ნაკვეთთან. როდესაც ცოტა ხნის წინ იქ მივედი, ვნახე ჩემს მოლოდინში მყოფი კაცი, დავაზუსტე მისი სახელი და მივეცი ერთადერთი დარჩენილი წერილი. ასე დასრულდა ჩემი მისია.

დაბრუნება

მზის ჩასვლისას გამოვფხიზლდი, წამოვდექი. კითხვარის ფურცლები და სიგარეტის კოლოფი ჯიბეში ჩავიწყე. ჩანთა ავიღე. საღამოს ბინდში ჩემგან მოშორებით ხნიერი, ჯოხს დაყრდნობილი, მოხრილი კაცი იდგა. ცალი თვალი ნაჭრით აეხვია. ცარიელი ჩანთა ველოსიპედზე დაგვიდგე, მიმედ წავედი სალოცავის ღობისკენ, გადავაბიჯე და არხის პირას დავდექი. შარვლის ღილები შევიხსენი და მოვმარდე. კვლავ შემოვბრუნდი, მესერს გადმოვაბიჯე და ველოსიპედზე დავჯექი. თავი უკეთ ვიგრძენი. ვიღაცის მისუსტებული ხმა მომესმა:

- გამარჯობა.

მივბრუნდი მისკენ. დიდ ხესთან იდგა. ტოტებქვეშ მისი გარუჯული, ნაოჭებიანი სახე მოჩანდა.

- გამარჯობა.
- ჩემთვის არ გაქვს წერილი?
- არა. ერთი წერილიც არ დამრჩა.

ერთადერთი თვალი გაუფართოვდა:

- აბდ ალ-აზიზის სახელზე არაფერი მოსულა?
- აბდ ალ-აზიზის სახელზე?
- დიახ... იქ, სოფელში ვთხოვე, რომ ეთქვათ თქვენთვის.
- შენ სად იყავი?
- სულ აქ ვიყავი, მაგრამ... თქვენი გადვიძება არ მინდოდა.

გაკვირვებული მივაშტერდი. მისი სქელი წარბიდან მომზირალ ცალ თვალს დავაკვირდი. თავი გააქნიე და ლოყა მხარზე მოვისრისე. მანაც, თავის მხრივ, თავი გააქნია და ჯოხზე დაყრდნობილმა მშვიდად დაიხია უკან. დიდ ხეს შემოუარა და ფართოფოთლებიან ბუჩქებს შორის გაუჩინარდა. ველოსიპედი დავძარი. საგანგებოდ მოპირკეთებული ადგილი დავტოვე. დასუსტებულ, დაუძღურებულ ფეხებს ძლივს ვამოძრავებდი. ქარი ამოვარდა. შიგ ზურგში მცემდა. გზა თანდათან დავიწროვდა, უფრო უსწორმასწორო გახდა. ბნელდებოდა. თვალეში ბინდი მომაწვა, სვლა გამიძნელდა. პირველი სოფელი გამახსენდა – პატარა ბიჭები, შიშველი გოგონები არხის წყალში, მათი თვალეში, სიჩუმეში რომ მიმხერდნენ...

მე სოფლის ფოსტალიონი ვარ, რომელიც დაღლილობამ და დრომ მოტეხა.

არაბულიდან თარგმნა
ნინო დოლიძემ